

Zabrana uporabe azbesta u Hrvatskoj

Čini se da je relativno nezapaženo u javnosti i u medijima prošla odluka Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi objavljena u Narodnim novinama broj 29 od 2. ožujka 2005. godine, kojom je utvrđena Lista otrova čija se proizvodnja, promet i uporaba zabranjuju u Republici Hrvatskoj. Na toj listi se među ostalima nalaze i azbestna vlakna.

Azbest osim azbestoze može uzrokovati i maligne bolesti pluća i poplućnice pri čemu nije moguće odrediti razinu izloženosti koja ne dovodi do rizika razvoja bolesti. Azbestoza je u Hrvatskoj uglavnom izazvana profesionalnom izloženosti u proizvodnji i preradi azbestnih vlakana. Od 1990. godine, od kada se profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj obavezno prijavljuju, ukupno je prijavljen 411 radnik koji je obolio od azbestoze. U ukupnom broju profesionalnih bolesti azbestoze sudjeluju s udjelom od 20% i na drugom su mjestu odmah iza oštećenja sluha

izazvana bukom. Najveći broj oboljelih bio je zaposlen u djelatnosti proizvodnje nemetalnih proizvoda, na gradnji i popravku brodova i u proizvodnji fibro-cementa.

Izloženost azbestnim vlaknima ne mora isključivo biti profesionalna bolest već od nje mogu oboljeti i osobe koje žive u neposrednoj okolini tvornica koje se bave proizvodnjom i preradom proizvoda koji sadrže azbestna vlakna (tzv. vicinalna azbestoza), članovi obitelji radnika koji rade s azbestom (domicilna) odnosno stanovnici koji žive u neposrednoj blizini velikih raskrižja i prometnica (komunalna).

Europski parlament je još 1976. godine donio Direktivu o ograničavanju proizvodnje i upotrebe azbesta s naglaskom da do 1. siječnja 2005. godine sve zemlje članice Europske unije moraju napustiti i potpuno zabraniti upotrebu određenih opasnih tvari među kojima je i azbest, a do 15. travnja 2006. godine i uskladiti sve svoje zakone i propise s Direktivom.

Općenito u Europi problem azbesta i njime izazvanih bolesti bit će još aktualan slijedećih desetljeća, ako ne i čitavo stoljeće iako je u većini zemalja napuštena proizvodnja i uporaba azbestnih proizvoda. Bolest se naime može javiti i desetak pa i dvadesetak godina poslije prestanka izloženosti. Ne treba naime zaboraviti da se azbest ne može tek tako odstraniti iz već postojećih proizvoda. Pretpostavlja se da će radnici još godinama prilikom popravaka ili uništavanja proizvoda i postrojenja koja sadrže azbestna vlakna biti u manjoj ili većoj mjeri izloženi azbestnoj prašini. Stoga Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije od 27. ožujka 2003. godine, točno određuje zaštitu radnika od profesionalnog rizika koji se javlja pri izloženosti azbestu u takvim slučajevima.

Najveća odgovornost je na poslodavcu koji prije početka bilo kakvih radova na uklanjanju azbesta mora prijaviti radove i obavijestiti o tome nadležno državno tijelo. Pri izvođenju tih radova treba sudjelovati najmanji mogući broj radnika koji su posebno educirani za rad s azbestom uz svu dostupnu osobnu zaštitu kao i osiguranje primjerenih odmora i klimatskih uvjeta. Postupci pri obavljanju posla moraju biti takvi da ne proizvode azbestnu prašinu ili ako to nije moguće, da azbestna prašina ne dolazi u zrak. Azbest i proizvodi koji ga sadrže skladište se i transportiraju u posebno zapečaćenim kontejnerima na kojima mora biti naznačeno da se radi o azbestu. Za vrijeme radova obavljaju se i mjerenja u radnom okolišu tijekom čitave radne smjene koje obavljaju za to ovlaštene i kvalificirane osobe. Obavezni su i zdravstveni pregledi izloženih radnika koji se moraju obavljati u skladu s principima i praksom medicine rada.

Uredili:
Prim. dr. sc. Vlasta Dečković Vukres, dr. med
Objavio: Mario Hemen, ing.
4. svibnja 2005.

Izvor: www.zdravlje.hr